

Verkennend natuuronderzoek locatie Smitterijhof te Haaksbergen

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet

Datum: 03-12-2012
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2012/03.12
Versie: C1

Paraaf:

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor de locatie Smitterijhof in Haaksbergen bestaan herontwikkelingsplannen. Het betreft een groengebied, waarin 5-6 woningen worden gebouwd. In opdracht van Aveco de Bondt is een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd naar de (mogelijke) functies van het terrein voor beschermde soorten. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van dit verkennend natuuronderzoek.

Figuur 1: Ligging plangebied (rood omlijnd).

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten. Indien sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, dan is voor de ingreep veelal een ontheffing vereist op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Indien geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen, dan kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd zonder ontheffing.

1.3 Werkwijze

Op 16 november 2012 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het onderzoeksgebied beoordeeld welke beschermde soorten er potentieel in het plangebied voorkomen. Het veldonderzoek heeft een verkennend karakter en kan niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie.

2 Wettelijk kader

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) in oktober 2005 zijn door Nederland de internationale verplichtingen vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving verankerd. Ingevolge artikel 10a, eerste lid Nbwet, wijst de minister van EL&I gebieden aan ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Projecten, plannen of handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn op grond van artikel 19d Nbwet verboden. Ook projecten, plannen of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden kunnen verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden.

Gedeputeerde Staten – of in uitzonderingsgevallen de minister van EL&I – kunnen een vergunning verlenen voor activiteiten die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De vergunning wordt pas afgegeven nadat een zogenaamde 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en dat er geen significante verstoring van soorten optreedt.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens art. 2 van de Ffwet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet. Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

In de Flora- en faunawet worden beschermde soorten ingedeeld in drie verschillende beschermingsniveaus:

Algemeen beschermde soorten

Voor algemeen beschermde soorten (soort van tabel 1 Ffwet) geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ingrepen of beheer, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.

Zwaarder beschermde soorten

Voor de iets zwaarder beschermde soorten (soort van tabel 2 Ffwet) is voor ruimtelijke ingrepen wel een ontheffing vereist, tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen of ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverlening van tabel 2-soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

Strikt beschermde soorten

De derde categorie zijn de strikt beschermde soorten (soort van tabel 3 Ffwet). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Vogels

Vogels vormen een aparte categorie. Voor broedende vogels zijn er vrijwel geen ontheffingsmogelijkheden. Vogels zijn vooral kwetsbaar in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Door het ministerie van EL&I is een lijst opgesteld met vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat ze ook buiten het broedseizoen niet mogen worden verstoord of hun vaste rust- en verblijf mag worden aangetast.

2.3 Beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Het Structuurschema is inmiddels vervangen door de Nota Ruimte.

Bij geplande ingrepen die binnen de EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen niet zijn toegestaan, tenzij er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

3 Resultaten

3.1 Bureaustudie

3.1.1 Werkwijze

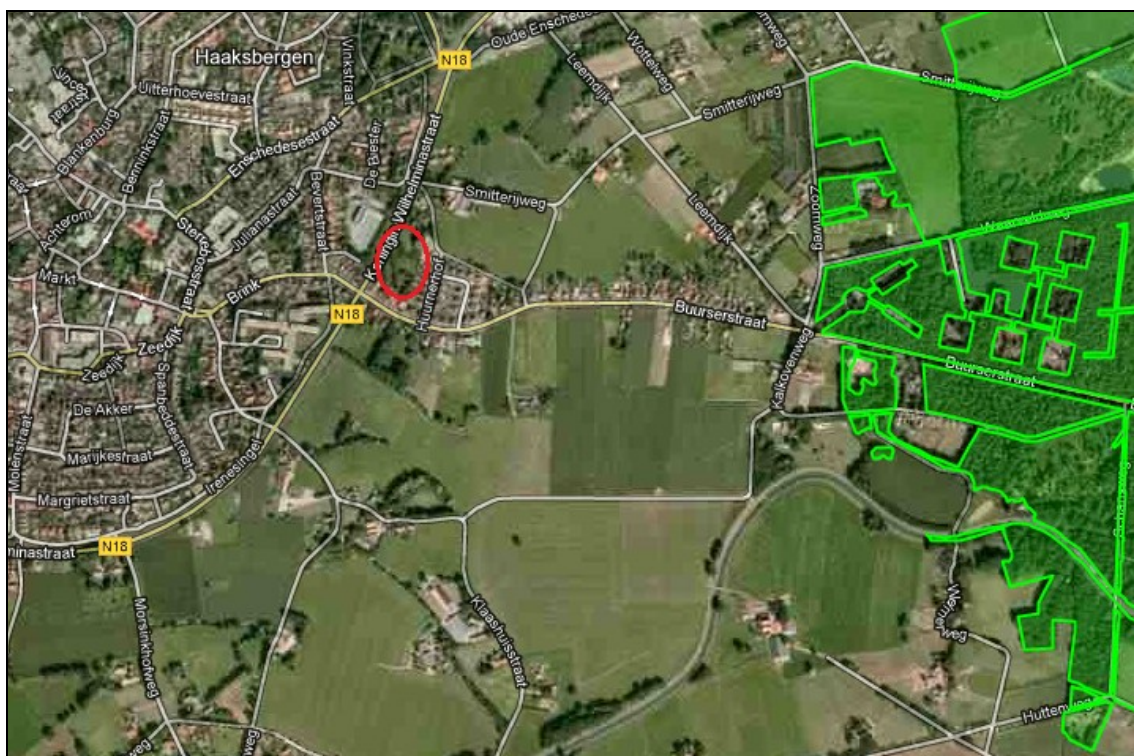
Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. verspreidingsatlassen gebruikt en digitale media als www.waarneming.nl. Aan de hand van deze bureaustudie kan een inschatting gemaakt worden van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

3.1.2 Natuurbeschermingswetgebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of een Beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde natuurbeschermingswetgebied is het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen op ca. 700 meter afstand van het plangebied. Gezien de afstand van het plangebied tot het dichtstbijzijnde natuurbeschermingswetgebied en de beperkte effectafstand van de ingreep, kunnen (significant) negatieve effecten op natuurlijke habitats en/of soorten waarvoor natuurbeschermingswetgebieden zijn aangewezen op voorhand worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

3.1.3 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde EHS-gebied ligt op ca. 500 m afstand van het plangebied. Aangezien het plangebied buiten de EHS ligt en gelet op de beperkte effectafstand van de ingreep, kunnen significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een “Nee, tenzij-toets” is niet aan de orde.

Figuur 3.1.3: Overzicht begrenzing EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd).
Bron: gebiedendatabase ministerie van EL&I.

3.1.4 *Beschermden soorten*

Er zijn geen verspreidingsgegevens bekend uit het plangebied. Wel is in 2011 een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd door Bureau Eelerwoude voor een naastgelegen agrarisch bedrijf. Bij dat onderzoek zijn, behalve enkele foeragerende vleermuizen, geen zwaardere beschermde soorten aangetroffen.

3.2 Verkennend veldbezoek

3.2.1 *Flora*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn enkele restanten van de brede wespenorchis in het plangebied aangetroffen. Dit is een algemeen beschermde soort (tabel 1 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt. Andere beschermde plantensoorten zijn niet in het plangebied aangetroffen. Deze zijn ook niet te verwachten, vanwege het ontbreken van geschikte habitat voor zwaardere beschermde plantensoorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet ten aanzien van planten is niet aan de orde.

3.2.2 *Vogels*

Het plangebied betreft een groengebied met veel bomen en struweel. Tijdens het verkennend veldbezoek zijn hier de vogelsoorten koolmees, pimpelmees, winterkoning, roodborst, vink, gaai en houtduif waargenomen. Deze en andere algemeen voorkomende zangvogelsoorten broeden mogelijk in het plangebied. Werkzaamheden in het gebied dienen derhalve buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd te worden.

Er zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten als roofvogels, uilen, huismus en zwaluwen in het plangebied aangetroffen. Aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten kan derhalve worden uitgesloten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet ten aanzien van vogels is niet aan de orde.

3.2.3 *Zoogdieren*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen zoogdieren in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen specifiek biotoop voor strikt beschermde zoogdiersoorten als das en boomarter gezien de geïsoleerde ligging in het stedelijk gebied van Haaksbergen. Tijdens het verkennend veldbezoek zijn ook geen sporen (vraatresten, nesten) van eekhoorn in het plangebied aangetroffen. Algemeen voorkomende zoogdiersoorten als mol, huisspitsmuis, bosmuis, egel en konijn zouden het plangebied als leefgebied kunnen gebruiken. Dit zijn algemeen beschermde soorten (tabel 1 AMvB Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt.

In het plangebied staan geen bomen met holtes, kieren of scheuren om als verblijfplaats voor vleermuizen te kunnen dienen. Aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen kan derhalve worden uitgesloten. Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Door de bouw van enkele woningen in het gebied zal de oppervlakte aan geschikt foerageergebied voor vleermuizen afnemen. Zowel in het plangebied zelf als in de directe omgeving blijft echter voldoende foerageergebied voor vleermuizen aanwezig om de functionaliteit van het gebied als foerageergebied voor vleermuizen niet aan te tasten.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet ten aanzien van zoogdieren is niet aan de orde.

3.2.4 *Reptielen, amfibieën en vissen*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen reptielen, amfibieën en vissen in het plangebied aangetroffen. Er is in het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig wat kan dienen als leefgebied voor vissen en amfibieën. Het begroeide terrein bevat tevens geen geschikte biotoop voor reptielen als ringslang, levendbarende hagedis en zandhagedis. De aanwezigheid van zwaardere beschermde soorten reptielen, amfibieën en vissen in het plangebied kan derhalve

worden uitgesloten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet ten aanzien van reptielen, amfibieën en vissen is niet aan de orde.

3.2.5 *Ongewervelden*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. De ingreep leidt niet tot effecten op beschermde soorten ongewervelden, waardoor een ontheffing ten aanzien van deze soortgroep niet noodzakelijk is.

4 Conclusie

Voor de locatie Smitterijhof te Haaksbergen bestaan herontwikkelingsplannen. In een klein groengebied aan de rand van Haaksbergen worden 5-6 woningen gebouwd.

Uit het verkennend natuuronderzoek dat in het plangebied is uitgevoerd blijkt dat het plangebied niet binnen de invloedssfeer van Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten of EHS-gebieden ligt. Effecten op dergelijke beschermde gebieden zijn derhalve niet aan de orde.

In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig van vleermuizen en jaarrond beschermde vogelsoorten vanwege het ontbreken van geschikte (nest)bomen en/of geschikte bebouwing in het plangebied. Voor andere zwaarder beschermde soorten als orchideeën, das, boommarter, eekhoorn, en dagvlinders die in de omgeving van Haaksbergen voorkomen is geen geschikte biotoop in het plangebied aanwezig.

In de bomen en het struweel in het plangebied zijn wel diverse broedmogelijkheden voor algemeen voorkomende zangvogelsoorten aanwezig. Werkzaamheden in het gebied, zoals het kappen van bomen, verwijderen van struweel of ontgraving van het terrein, dienen derhalve buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd te worden. Het broedseizoen van vogels loopt globaal van half maart t/m begin augustus.

Geconcludeerd kan worden dat de ingreep niet leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, waardoor het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet aan de orde is.